

1. Ο ΤΡΑΜΠ , Ο ΣΙ ΚΑΙ Η ΠΑΓΙΔΑ ΤΟΥ ΘΟΥΚΥΔΙΔΗ

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ_ΙΝΤ

Ημ. Έκδοσης: . . . 01/05/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 16/05/2026

Σελίδα: 26

24 **Int.** Κίνα

Ο Τραμπ, ο Σι και η παγίδα του Θουκυδίδη

Πίσω από τον πόλεμο στο Ιράν διαγράφεται η μεγαλύτερη αναμέτρηση του 21ου αιώνα. ΗΠΑ και Κίνα δοκιμάζουν ισορροπίες, αποφεύγοντας τη σύγκρουση, αλλά προετοιμάζοντας το έδαφος για μια κρίσιμη αναμέτρηση στο μέλλον

Γράφει
η **Ιβή Αφεντούλη**

Επικεφαλής του Παρατηρητηρίου Γεωπολιτικής και Διπλωματίας στο **Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ)**

Ο πόλεμος στο Ιράν καθιστά τις αμερικανο-κινεζικές σχέσεις ακόμη πιο εύθραυστες. Προσθέτει στην ατζέντα ένα μείζον θέμα μαζί με τους δασμούς, την Ταϊβάν και τη γενικότερη διαφορά αντίληψων για τις διεθνείς υποθέσεις. Οι συναντήσεις κορυφής ΗΠΑ και Κίνας δεν ήταν ποτέ εύκολες, εκτός ίσως από εκείνη την περίφημη του Νίξον το 1972 που αποκατέστησε τις διπλωματικές σχέσεις των δύο χωρών. Μετά τον θάνατο του Μάο και το άνοιγμα της Κίνας στον καπιταλισμό με κομμουνιστικό πρόσημο, οι ηγεσίες της επεδίωξαν καλές σχέσεις με τις

ΗΠΑ καθώς οι μεγάλες αμερικανικές επενδύσεις στη χώρα συνέβαλαν αποφασιστικά στο οικονομικό της θαύμα. Σε μια πρόσφατη ανάλυσή του στο Foreign Affairs, ο Jake Sullivan, σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας του προέδρου Μπάιντεν, έγραψε: «Μεταφέραμε τα εργοστάσια στην Κίνα αφήνοντας μόνο την έρευνα και την καινοτομία στις ΗΠΑ. Αντίθετα, η Κίνα βασιζόμενη στη μεταφορά αμερικανικής τεχνολογίας τη μετέτρεψε σε έναν καταρράκτη που εκτίναξε όλους τους τομείς της οικονομίας της».

Για πρώτη φορά στην ιστορία τους οι ΗΠΑ έχουν πλέον έναν ισότιμο αντίπαλο. Και για πρώτη φορά επίσης ο χειρισμός του θα κρίνει

Ο κινέζος πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ χαμογελά στον Ντόναλντ και τη Μελάνια Τραμπ καθώς ετοιμάζονται να φωτογραφιστούν με φόντο την Απαγορευμένη Πόλη, σε επίσκεψή τους στο Πεκίνο το 2017, κατά την προηγούμενη θητεία του αμερικανού προέδρου

δίψας για κοινωνική άνοδο να είναι εμφανή στον χαρακτήρα του.

Ο Σι Τζινπίνγκ είναι τέκνο της κινεζικής κομματικής αριστοκρατίας, γιος ενός από τους πιο κοινούς συνεργάτες του Μάο που ήταν επιφορτισμένος μεταξύ άλλων και με τις σχέσεις του κόμματος με το αδελφό σοβιετικό. Κληρονόμισε μάλλον από τον πατέρα του και την αγάπη για τη Ρωσία και τη ρωσική λογοτεχνία. Είχε ωστόσο στην εφηβεία του μια πολύ τραυματική εμπειρία, την αποκαθάλωση του πατέρα του και τη δική του εξορία. Στα δεκαπέντε του, το 1969, από την άνεση των πολυτελών κατοικιών για τα στελέχη του Κόμματος στο Πεκίνο, μεταφέρθηκε σε ένα χωριό της απομακρυσμένης επαρχίας Shaanxi όπου παρέμεινε επτά χρόνια όπως απαιτούσαν τα κελεύσματα του Μάο και της πολιτιστικής επανάστασης ζώντας σε μια κατακόμβη. Εκεί περιγράψει την εμπειρία του και τις συνθήκες της ζωής του την περίοδο εκείνη και η περιγραφή αρκεί για να πεισθεί κανείς ότι πρόκειται για μια προσωπικότητα απίστευτης αντοχής και μεθοδικότητας με ισχυρότατη βούληση. Το θέμα του ηγέτη μιας αντίπαλης υπερδύναμης με συνεχείς μεταπτώσεις θα πρέπει να τον διασκεδάσει. Η προσέγγιση της κινεζικής διπλωματίας είναι πολύ πιο ουστηματική και χαμηλόφωνη από τη φωνακλάδικη επίδειξη ισχύος του Ντόναλντ Τραμπ που αγνοεί τη διπλωματική παράδοση της χώρας του και πιστεύει ότι τα πάντα είναι προϊόν συναλλαγής.

Το Ιράν θέτει σε δοκιμασία τη συμβατική ισορροπία μεταξύ των δύο χωρών. Η Κίνα έχει στηρίξει το καθεστώς διαχρονικά όχι μόνο αγοράζοντας το 80% της παραγωγής του σε πετρέλαιο, αλλά παρέχοντας αμυντικό εξοπλισμό και διευκολύνοντας την εξομάλυνση των σχέσεών του με τη Σαουδική Αραβία με στόχο τη δημιουργία μιας ζώνης επηροής στη Μέση Ανατολή. Στη δυτική βιβλιογραφία ο άξονας «Κίνα-Ιράν-Ρωσία-Βόρεια Κορέα» εξομοιώνεται με το απόλυτο κακό αλλά το Πεκίνο χρειάζεται στήριγματα για την επόμενη φάση του ανταγωνισμού του με τις ΗΠΑ που θα μπορούσε να μην είναι τόσο ειρηνική.

Επομένως, για την Κίνα η πώση του καθεστώτος δεν θα ήταν μια ευνοϊκή εξέλιξη. Παρ' όλα αυτά, όταν ξέσπασε ο πόλεμος, απέφυγε να πάρει ανοιχτά θέση κατά των ΗΠΑ. Θεωρείται βέβαιο ωστόσο από δυτικές υπηρεσίες ότι έχει στηρίξει την Τεχεράνη με παροχή πληροφοριών, ενδοκρινών και με αμυντικό υλικό. Η ιρανική ηγεσία μόνο στην Κίνα θα μπορούσε να στηριχτεί όλο αυτό το διάστημα και το γεγονός ότι δεν έχει

συνθηκολογήσει πιθανότατα να οφείλεται στην καθοδήγησή της. Υπ' αυτή την έννοια ο πόλεμος ΗΠΑ - Ιράν είναι ο πρώτος πόλεμος δι' αντιπροσώπου των δύο υπερδυνάμεων. Αν μάλιστα συνυπολογίσουμε ότι και το Πακιστάν έχει άριστες σχέσεις με το Πεκίνο, η πιθανότητα να γνωρίζει η κινεζική ηγεσία τι διαμεμβεται στις διαπραγματεύσεις που διεξάγονται ενισχύεται. Ας μην ξεχνάμε ότι η Κίνα συμμετείχε στην ομάδα χωρών που πέτυχε το 2015 τη συμφωνία περιορισμού του πυρηνικού προγράμματος του Ιράν, τη λεγόμενη P5+1 (ΗΠΑ, Βρετανία, Γαλλία, Γερμανία, Κίνα, ΕΕ), με διακοπή του εμπλουτισμού ουρανίου έναντι της άρσης των διεθνών οικονομικών κυρώσεων. Οι ΗΠΑ αποχώρησαν στις 8 Μαΐου 2018 επί πρώτης θητείας Τραμπ καθώς ο τελευταίος πείσθηκε από τον Νετανιάχου ότι δεν ήταν μια καλή συμφωνία για τα αμερικανικά συμφέροντα. Οι συμβολισμοί έχουν τη σημασία τους: σήμερα, οκτώ χρόνια μετά, και αφού ο Τραμπ κήρυξε έναν πόλεμο που οι προκάτοχοί του θεωρούσαν απίθανο να κερδίσουν, οι ΗΠΑ πρόκειται να επιστρέψουν σ' ένα αντίστοιχο πλαίσιο συμφωνίας το οποίο πιθανότατα μόνο το Πεκίνο θα μπορούσε να πείσει την Τεχεράνη να αποδεχθεί.

Για πρώτη φορά στην ιστορία τους, οι ΗΠΑ βρίσκονται απέναντι σε έναν πραγματικά ισότιμο αντίπαλο – και ο τρόπος που θα τον διαχειριστούν θα κρίνει αν θα παραμείνουν κυρίαρχες ή αν θα χάσουν την πρωτοκαθεδρία

Εάν αυτό συμβεί, η Κίνα θα έχει κερδίσει πόντους στον ανταγωνισμό με τις ΗΠΑ; Είναι η άποψη αρκετών αναλυτών που παρακολουθούν τη φθορά της αμερικανικής ηγεμονίας να ενισχύεται από την έλλειψη στρατηγικής στον συγκεκριμένο πόλεμο, ενώ η Κίνα υφίσταται μόνο οικονομική ζημία από την παρεμπόδιση των εξαγωγών πετρελαίου αν και είχε φροντίσει να έχει πολύ μεγάλα αποθέματα για το ενδεχόμενο μιας κρίσης. Η πρόβλεψη μας είναι ότι για ένα ακόμη αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα η Κίνα δεν θα επιζητήσει πρωταγωνιστικό ρόλο σε συγκρούσεις που προκαλούν ζημιά στις ΗΠΑ. Πέραν του στρατηγικού της δόγματος κατατρόπως του αντιπάλου χωρίς μάχη που στηρίζεται στην «Έκρηξη του Πολέμου», μια πραγματεία που γράφτηκε κατά τη διάρκεια του δου αιώνα π.Χ. από τον Σουν Τσου, η ηγεσία της θεωρεί ότι δεν έφτασε ακόμη η ώρα για τη «μάχη των μαχών». Ποια θα μπορούσε να είναι; Η Κίνα δεν θα ανεχόταν ασφαλώς αμερικανική ανάμειξη ως προς την τύχη της Ταϊβάν που θεωρεί μέρος της επικράτειάς της. Αλλά θα ανεχόταν μια πιο ισχυρή αμερικανική στρατιωτική παρουσία στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Ασίας και του Ινδο-Ειρηνικού;

Αμερικανική παρουσία στον Ινδο-Ειρηνικό

Η εξαγγελία της αποχώρησης αμερικανικών στρατευμάτων από τη Γερμανία μπορεί να έγινε με τον γνωστό τρόπο αντίδρασης του Ντόναλντ Τραμπ στις δηλώσεις του γερμανού καγκελάριου για τον πόλεμο στο Ιράν, αλλά επί της ουσίας δεν θα έπρεπε να προκαλέσει έκπληξη. Οι ΗΠΑ έχουν σε πολλά επίπεδα διαμνηστεί στους Ευρωπαίους ότι ιεραρχούν διαφορετικά τις απειλές θέτοντας ως πρώτη προτεραιότητα την αντιμετώπιση της Κίνας.

Η αποχώρηση δυνάμεων από την Ευρώπη πρέπει να θεωρείται δεδομένη, μένει να δούμε αν θα γίνει διά μιας – μάλλον δύσκολο – ή

αν θα παραμείνουν ισότιμες ή εάν η Κίνα θα τις ξεπεράσει. Αυτό είναι το υπαρξιακό δίλημμα, ορατό σε πολλές αναλύσεις αλλά και ενέργειες των ΗΠΑ, στο οποίο η σπασμοδικότητα των αντιδράσεων του σημερινού προέδρου τους δεν μπορεί να δώσει απάντηση. Δύο πολύ διαφορετικές προσωπικότητες γηγενών των δύο υπερδυνάμεων. Το μοναδικό ίσως κοινό τους χαρακτηριστικό είναι ότι κληρονόμησαν τη δουλειά του μπαμπά τους αν και κάτω από εντελώς διαφορετικές συνθήκες. Ο Τραμπ, γιος ενός εύπορου μεσίτη της Νέας Υόρκης, μεγάλωσε στη συνοικία Queens και μόλις το 1971 μετακόμισε σε ένα στούντιο στο Manhattan με τα σημάδια της